

sami. V 11. seji 23. aprila bile so šolske zadeve na dnevnem redu. A o njih smo spregovorili v poslednjem listu. Glede proračuna naznanjamo svojim bralcem, da nas deželne ceste stanejo 184.274 fl., za popraviljanje Murske struge je odmerjenih 44.600 fl., Savinske struge 5000 in Savine 20.300 fl. Deželni zbor je potem sklenol 300.000 fl. pri vladi na posodo vzeti v pomoč tistim, ki so lani po povednji škode trpeli. Priporočilo se je tudi stavljenje nove železnice iz Dunaja čez Fürstenfeld, Radgono, Ljutomer, Varaždin v Novi; potem iz Knittelfelda čez Sl. Gradec, Konjice v Zaporešič na Hrvaškem.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Kako sovražni da so Lahoni nam Slavjanom, to se je zopet pokazalo pri potovanju svetlega cesarja v Dalmaciji. Ko so namreč pripotovali v Omiž, njih je župan pozdravil hrvaški. Neki strasten in prenapet lahon, (to, kar pri nas nemčur) pa med tem zakriči: „cesarsko veličastvo! ne verujte mu, lažnik je in goljufivec“. Med ljudstvom je nastal velik nemir. Žandarji pa so mahoma prijeli zijaka in ga odpeljali v zapor med gromovitimi: Živijo — klici nazočega ljudstva. V Dobrovniku bili so tudi oficirji ruske vojne ladje: „Bajan“ pri cesarski mizi. Naš cesar so napili zdravico na ruskega cesarja. To se je temu tako dopadlo, da se je, zdravico po telegrafu zvedevši, takoj zahvalil. Sedaj se mudijo cesar v Kotoru, kder njih je črnogorski knez obiskal s sijajnim spremstvom. Tudi iz Turškega prihaja mnogo Kristjanov se njim poklanjat.

Deželni zbori bodo skoro končali zborovanje; Gornj. Avstrijski je že končan. Skoro v vseh zborih so kmetski poslanci zahtevali boljši volilni red; ali liberalne večine tega skoro nikder ne puščajo še niti v razgovor. Moravski slavlanski poslanci so milo pa zopet zastoj tožili, da se ž njihovim denarjem širi ponemčevanje. Nemci namreč, kojih je $\frac{1}{4}$ toliko, kakor Slavjanov, dobijo zopet 1 realko več, Slovjani pa nič, tedaj njih imajo 10, Slavjani pa 2.

Staročeski poslanci so v posebnem pismu razložili, zakaj ne pojdejo v deželni zbor. Ali Nemci ga niso pustili očitno brati in so vsem Staročeskim poslancem vzeli pravico poslanstva. Mladočehi so pomagali. Sram njih bodi, ker lastne brate pomagajo zatirati.

Hrvatski ban je te dni odpotoval v Budapešt na pogovor z madžarskimi ministri.

Vnanje države. Nemški cesar je privolil, da se državnemu zboru predloži postava, po kateri bodo vse katoliške samostane zatrli in njih premoženje pobrali. Pruski cesarjevič je obiskal laškega kralja, ter se z njim dolgo pogovarjal. Pravijo, da sta se popolnem porazumila zoper papeža. Laški kralj bo neki Pija IX. še bolj ostro držal

zaprtega. Lahy stavijo trdnjave na francoski meji.

Na Španskem so Karlisti na 3 mestih zmagali. Vedno bolj se bližajo Madridu, glavemu mestu. —

Za poduk in kratek čas.

Staritrg.

Za Slov. Gradcem je visoko v nebo vpet strm breg. Na njem je pozidana farna cerkva fare: Staritrg. Posvečena je sv. Prankraciju in se prišteva najstarejšim cerkvam cele škofije. Na onem mestu je pred Kristusom že bila rimska naselbina: Collatium. Poznej so ondi sicer neznani nam nemški vitezi pozidali grad. Iz grada pa se je pozidala sedanja cerkva sv. Pankracija. Kedar? Tega ne vemo. Nad cerkvenim vhodom je vsekeni številka 1208. Mična pravlica nam skuša nejasno stvar tako-le pojasniti. Bival je svoje dni na gradu neprijazen vitez. Imel je ženo, ki mu je večkrat rodila dvojčke. To ga je srdilo. Kedar je zopet prišlo do poroda, je nevoljen odišel na lov. Domov vračaje se sreča dekle, ki je nekaj v predrtu nesla. „Kaj neseš“, njo praša vitez, da toliko javka? Dekla mu odgovori: „mlade psičke nesem vtapljat“. Ali dekla ni nesla mladih psičkov, ampak novorojena dvojčka. Zanesla nju je k nekem kmetu, kder sta lepo rastla, postala moža in mešnika.

Črez nekoliko let po onem porodu umerje vitezova žena; in sedaj je smrt v gradu bila prav za prav doma. Pobrala je vitezu vse otroke. Si volasi mož je ostal sam. Milo je zaloval, da ž njim njegov rod izumerje in iz sveta premine. Naposled zasledi vendar svoja dva sina, ki sta bila mešnika. Prosil nju je, naj si pri papežu išeta odveze od brezzakonskega življenja. Ali vse to je bilo zastoj. Ostala sta svojemu stanu zvesta. Se očeta sta pregovorila, da je svetu dal slovo in menih postal. Sina sta poznej sredi gradu postavila cerkev sv. Pankracija in tamošnji fari darovala toliko zemljišča, da spada med najbogačejše. Župnija ima 617 oralov, med njimi 545 oralov gozda. Zavolj dobrih dohodkov je celo tajnik cesarja Friderika III., Enej Silvij Pikolomini prosil za ovo faro in njo tudi dobil. Poznej je postal papež po imenu Pij II.

Cerkva ima svoje posebnosti. Križno obločje sloni na velikanskem, belem, marmornatem steburu. Zvonik je močen in stoji posebič od cerkve. V njej se nahaja nagrobni spomenik fajmoštra Andreja Tavčerja ki je l. 1638. umrl kot ljubljanski škof. V zakristiji hranijo vsušeno roko nekega župnika. Ljudje pa pravijo, da je roka ajdovske deklice. Leta 1272. je v onem gradu slavni česki kralj Otokar dal ugrabiti nemirnega plemiča Seifrída Mahrenberskega. Odgnali so ga v Prago in ondi usmrtili.

Staritrg kot srenja meri 1199 oralov zemlje, šteje 110 hiš s 582 prebivalci. Fara ima 2280 duš.

Podnčni listki 2. Lev mesojedec ima mavhast trebuh. Drobovina mu je samo 3krat bolj dolga od njegovega trupla. Vol senojedec pa ima 4 trebuhe in drobovino ali čreve 28krat dolgše, kakor je njegovo truplo. Človek stoji med obema na sredi. Ima sicer primerno velik trebuh, vendar čreve raztegnjene so le 7—8krat tako dolge, kakor je on sam. Natura mu tedaj za živež ni odmerila mesa, kakor levu, ne trave, kakor volu, ampak sadovje in zrnje. Še le s pomočjo ognja je človek postal stvar, ki se živi od rastlinstva in živalstva. Temu pritrjuje sv. pismo. V paradizu je človek jedel od sada dreves, Kajn je bil prvi poljedec in še le po vesoljnem potopu beremo o silnem lovcu Nimrodu.

Narodi, ki žive o lovstvu in ribstvu, spadajo med najbolj surove in borne ljudi. Iz med njih so nam še najbolj znani ubogi Indijanci v Severni Ameriki. Živijo se večidel o bizonu ali ameriškem turu ali volu, ki ga lovijo po neizmernih planjavah. Skoro vsak del ove živali umijo porabiti. Iz kockaste dlake na prednjem delu bizonovega života delajo plašče, iz usnja šotore, odeje, sedla, jermenje in debelejšo obleko. Iz rogov izdelujejo žlice, iz kosti kije in drugo orodje. Žile njim služijo za tetivo na lokih in za cvrtn; iz griv delajo vožje in vrvi, možgane porabijo za čreslovino in parklje za klej (kelje).

Lovci morajo biti čvrste postave, pogumni in spretni ljudje. Ribarji imajo menje težko premagati. Starodavni Ihtijofagi ob rudečem morji druga niso vedeli, kakor na povoden čakati in po odtoku vodá zaostale ribe loviti in pobirati. Pogosto so taki narodi lovci in ribarji ob enem. Tudi porabijo za živež, karkoli natura sama ob sebi ponuja: sad, jagode, korenine, katere časih hrčekom proč jemljejo. Nekdajni ljudje na Laškem so želod jedli. Eskimovci vživajo kisleco, Botokudi divji rajž, Tonguzi v Sibiriji nekav mah. Tu pa tam se začenjajo taki narodi pečati s poljedelstvom; vendar le samo ženske.

Pri lovskih narodih je časih živeža v črezobilni meri, drugokrat pa strahovito pomanjkanje trpijo. V Kamčatki je v spomladi toliko rib, da reke napnejo, kedar iz morja v nje vhaajo. Lovijo njih z golo roko. Nasproti pa je ob koncu zime časih silno pomanjkanje. V Sibiriji se imenuje februar naravnost: gladni mesene. Ameriški pragozdi so polni zverine; in vendar se časih po njih več dni potuje, preden se na kako žival naleti. Zato beremo, kako tamošnji prebivalci časih mastno zemljo hlastno pogoltnejo, da le nekoliko presilni glad vtolažijo.

Čudna pa je tukaj ta posebnost, da lovski narodi in ribarji ob času obilnosti ne mislijo na prihodno gotovo pomanjkanje. V nam nezapodljivih lahkomisljenosti zapravijo in potrošijo enkrat

vse, poznej pa gladu umirajo. Podobni so tistim Haložanom, ki po zimi pri gostiji pojejo celo svinjo od rilca do repca, po letu pa uživajo nezaheljeno ali nezačinjeno. Marsikatera indijanska rodbina zapije enkrat vse, kar je denarjev dobila za 1400 lepih bizonskih jezikov. Na večer od Karajba ne dobiš njegove postelje za živi svet ne; drugo jutro ti njo da za steklen biser ali grolčiko. Indijanci dobro umijo živali krotiti. Toda koristnih si nikoli ne vkrotijo, večidel le papige in upice. Koristne živali umijo le loviti in moriti.

Razne stvari.

(*Ptujska narodna čitalnica*) ima v četrtek 13. maja svoj redni letni občni zbor, in sicer po popoldne ob štirih. Dnevni red: a) poročilo dosedanjega odbora o stanju in delovanju društva; b) volitev predsednika, šesterih odbornikov in treh namestnikov. Po volitvi društvena zabava. Odbor.

(*Okrajna posojilnica v Ljutomeru*) je v pretečenem letu vse skupaj prejela 94.147 fl. (gračka hranilnica je posodila 14.000 fl., udi so vložili 3904 fl., neudje pa na obresti: 42.690 fl.) — izdala je 91.871 fl. Gotovine je tedaj ostalo 2275 fl. K temu imetju se ima doštovati 80.585 fl. na menjicah, od inventara 400 fl. Vse imetje znaša 83.260 fl. 93 kr.

(*V Makolah*) stavijo novo šolo za 21.000 fl., v Lembahu pri Mariboru pa za 23.000 fl. Tudi prav, vsaj imamo dobre letine in denarjev kot listja in trave!

(*Ubili*) so nepoznani morileci Antona Voduseka, sina posestnika v Drašjivesi pri Celju in sicer pred očetovim hramom ob 9. uri na večer.

(*Ogenj*) se je vnel v gozdu g. Vukoška v Zrečah. Blizo 100□ sežnjev ga je pogorelo. Drugo so Dobrovčani obranili.

(*Velik požar*) je nastal v Podovi v škednu krčmarja Fr. Lašiča. Ogenj se je tako naglo širil, da niso zamogli živine oteti. Zgorelo je 7 goved, 3 konji in 1 svinja. Tudi 3 sosedji so pogoreli. Tri hiše bile so zavarovane za 1500, 1000 in 300 fl. Škoda se ceni na 8000 fl. Lašiča so tudi ne dolgo okradli ter mu vzeli 2 krmiljenki in vse meso, špeh in klobase.

(*Za realno gimnazijo v Ptuj*) se letos potrebuje 12050 fl. Mesto bi rado dobilo višjo gimnazijo, ali ministri nečejo privoliti.

(*Opozorujemo*) č. bralce na denašnji inserat ali oznanilo zastran gračke vzajemne (wechselseitigen) zavarovalnice zoper ogenj!

(*3 bogoslovci*) mariborski tretjoletniki morajo pretrgati nčenje in pripravo na ordinacijo, ter 15. t. m. iti k vojaškim vajam.

(*Nek kmet*) je znanemu vojaškemu komisarju naprej dal 200 fl., da sina vojaščine reši. Ali bilo je zastonj. Žalosten toži kmet: o moj France, moj France, o moja stotaka. . . . Komisar ga to-